

WSPARCIE FINANSOWE GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH W POLSCE PO INTEGRACJI Z UE

Sławomir Kowalski, Jacek Grzywacz
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

Abstrakt. Problem rozdrobnienia agrarnego na polskiej wsi wciąż pozostaje jednym z kluczowych problemów polskiego rolnictwa. Znalazło to swój wyraz w przygotowanym na lata 2007–2013 Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich, gdzie kwestia rozdrobnienia agrarnego figurowała jako pośrednia lub bezpośrednia przyczyna małej wydajności produkcji rolnej, niskich dochodów rolników, słabych plonów, niskiej jakości produkcji czy też odłogowania gruntów. Jednym z pomysłów na poprawę sytuacji w tym zakresie jest wspieranie procesu powstawania grup producentów rolnych. Zakłada się, że integracja pozioma rolników będzie prowadzić do wzmocnienia ich siły przetargowej, a co za tym idzie do poprawy ich dochodów. Ponadto przyjmuje się, że współpraca między rolnikami może przynieść obniżenie kosztów produkcyjnych i marketingowych, poprawę wydajności i jakości produkcji rolnej, a co najważniejsze – stać się podstawą do tworzenia integracji pionowej.

Słowa kluczowe: wspólna polityka rolna, rozwój obszarów wiejskich, grupy producentów rolnych, finansowanie działań

WSTĘP

Wspólna Polityka Rolna, mimo występujących trudności i ograniczeń, zapoczątkowała przyspieszenie rozwoju rolnictwa i jego modernizację. Zapewnia też wszechstronny rozwój wsi i rolnictwa oraz sprzyja rozwojowi gospodarki narodowej. Skutkuje także tworzeniem nowych miejsc pracy w otoczeniu rolnictwa.

Polskie rolnictwo ma wiele problemów, które utrudniają prowadzenie działalności. Rosnące koszty produkcji, rozdrobnienie gospodarstw, przestarzałe technologie zapewne nie sprzyjają osiągnięciu zadowalających wyników rentowności polskich gospodarstw. W dzisiejszych czasach ważne jest dostosowanie produkcji do potrzeb i wymagań rynkowych.

Konkurencyjność obszarów wiejskich, wynikająca z prowadzenia działalności rolniczej, powstawania alternatywnych możliwości zarobkowania, rozwoju usług w dużym stopniu zależy od ukierunkowania instrumentów polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Jednym ze wspólnotowych priorytetów rozwoju obszarów wiejskich jest poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie. Cel ten może zostać osiągnięty m.in. poprzez tworzenie grup producentów rolnych.

Celem artykułu jest ocena możliwości finansowania działań sprzyjających tworzeniu grup producentów rolnych w warunkach funkcjonowania wspólnego rynku rolnego Unii Europejskiej. W artykule wykorzystano dane zawarte w raportach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

CELE I KORZYŚCI FUNKCJONOWANIA GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH

Powstawanie grup producentów rolnych oparte jest na podstawowej idei, jaką jest wspólne działanie, które pozwala sprostać wyzwaniom gospodarki rynkowej opartej na zasadzie konkurencji. Dzięki właściwemu zorganizowaniu się i dostosowaniu produkcji do wymagań odbiorcy pod względem jakości, ilości i asortymentu z jednoczesnym stosowaniem zasad ochrony środowiska na wszystkich etapach produkcji, przechowywania i dystrybucji produktów rolnych, rolnicy zyskują możliwość zapewnienia sobie silniejszej pozycji na rynku, a także wyższych i stabilniejszych dochodów.

W dniu 21 listopada 2000 r. weszła w życie ustawa o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. z 2000 r. nr 88, poz. 983, z późn. zm.), stanowiąca podstawę prawną tworzenia grup. Jest ona oparta na wieloletniej tradycji gospodarczej, wyrażającej się współpracą rolników. Określa zasady organizowania się producentów rolnych w grupy, a tych z kolei w związki grup oraz tryb ich rejestracji. Do najważniejszych celów grupy producentów rolnych należy zaliczyć:

- wspólne dostosowanie produkcji do warunków rynkowych,
- poprawa efektywności gospodarowania,

- planowanie produkcji ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości,
- koncentracja podaży,
- organizowanie sprzedaży produktów rolnych,
- ochrona środowiska naturalnego.

W tworzeniu i funkcjonowaniu grup producenckich możemy również wyeksponować następujące korzyści wynikające z przynależności do grupy producentów rolnych:

- ograniczenie liczby pośredników,
- wyższe jednostkowe przychody członków (niższe dla grupy: nawozy, środki ochrony roślin, transport),
- wyższe ceny za jednolity, dobry jakościowo produkt, dostarczony w terminie,
- wspólne inwestycje (kapitał, kredyty, maszyny, magazyny i chłodnie),
- wspólne przygotowanie odpowiednich partii produktów (magazynowanie, suszenie, konfekcjonowanie, pakowanie i oznakowanie),
- harmonogram dostaw,
- wspólna promocja produktów,
- wymiana doświadczeń technologicznych,
- wymiana informacji rynkowej,
- silniejsze partnerstwo powodujące wzmocnienie dominacji na rynku i jego lepszy monitoring (dostęp do informacji),
- rozłożenie ryzyka na wszystkich członków grupy i wspólne rozwiązywanie problemów oraz korzystanie z doradztwa.

Polskie prawo przewiduje szereg form prawnych zrzeszania się producentów. Są to m.in.: spółdzielnie, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki cywilne, rolnicze zrzeszenia branżowe, stowarzyszenia (tabela 1). Każda z wymienionych form prawnych jako podstawa działania grupy producenckiej ma swoje wady

TABELA 1. Charakterystyka form prawnych grup producentów rolnych

Forma prawna	Spółdzielnia	Spółka z o.o.	Zrzeszenie	Stowarzyszenie
Charakter organizacji	gospodarczy, ale również społeczny	dowolny	społeczno-zawodowy, ale też gospodarczy	społeczny
Teren działania	bez ograniczeń	bez ograniczeń	terytorium RP	bez ograniczeń
Członkowie organizacji	osoby fizyczne i prawne	osoby fizyczne i prawne	osoby fizyczne	osoby fizyczne
Liczba członków założycieli	co najmniej 5 osób fizycznych lub 3 osoby prawne	1 i więcej	co najmniej 10 osób fizycznych	co najmniej 15 osób fizycznych

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Promocja tworzenia grup producentów rolnych, Warszawa 2011.

i zalety, np. stowarzyszenie jest dobrym rozwiązaniem dla grup producenckich w początkowym okresie działalności, gdyż nie jest wymagany kapitał założycielski i stosunkowo prosta jest forma rejestracji. W stowarzyszeniu można skutecznie nauczyć się współpracy. Jednak grupa producencka, która zamierza inwestować, powinna zdecydować się na inną formę prawną. Dla grup producenckich zamierzających inwestować we wspólne przedsięwzięcie gospodarcze, np. budowę przechowalni – dobrym rozwiązaniem jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Dla spółki z o.o. rolnicy mogą pozyskiwać udziałowców, którzy dysponują jakimś majątkiem i mogą go wnieść w formie aportu. Obecnie najczęstszą formą prawną używaną przez grupy producentów rolnych jest spółdzielnia. Jest to forma sprawdzona w praktyce wielu państwach, w tym także UE, a spółdzielnie rolników obsługują około 60% zaopatrzenia w środki produkcji i zbytu produktów. Wybierając sposób zorganizowania się, należy przede wszystkim brać pod uwagę formy, które nie będą ograniczać prowadzenia planowanej działalności i pozwolą na najpełniejsze zrealizowanie celów grupy [Zawisza 2010].

WSPARCIE FINANSOWE POLSKIEGO ROLNICTWA W RAMACH PLANU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W LATACH 2007–2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (PROW 2007–2013) był dokumentem określającym zakres i formę wsparcia obszarów wiejskich w Polsce w kolejnym okresie programowania, to jest w latach 2007–2013. Dużą część przewidzianych w Programie działań była kontynuacją instrumentów wdrażanych w latach 2004–2006 w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, realizującego w Polsce tzw. działania towarzyszące Wspólnej Polityce Rolnej oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „*Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006*”, realizującego cele Polityki Spójności UE. PROW 2007–2013 został przyjęty w dniu 24 lipca 2007 roku na posiedzeniu Komitetu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji Europejskiej.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 był finansowany zarówno z budżetu UE (Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW), jak i z krajowych środków publicznych (tabela 2). Łączna kwota dofinansowania ze środków publicznych w ramach Programu to ok. 17,2 mld euro. Alokacja środków z budżetu UE wynosi ponad 13,2 mld euro. Udział krajowych środków publicznych wyniesie ok. 4 mld euro. Faktycznie do rozdysponowania było około 14 mld euro, ponieważ blisko 3 mld stanowią zobowiązania z lat 2004–2006 podjęte w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006.

TABELA 2. Plan finansowy PROW 2007–2013 z podziałem na osie [EUR]

Wyszczególnienie	Wkład publiczny		
	ogółem wkład publiczny	stawka wkładu EFRROW (%)	kwota EFRROW
Oś 1	7 187 532 000,00	75	5 390 649 000,00
Oś 2	5 546 001 520,00	50	4 436 801 216,00
Oś 3	3 430 183 920,00	75	2 572 637 940,00
Oś 4	787 500 000,00	80	630 000 000,00
Pomoc techniczna	266 600 000,00	75	199 950 000,00
Razem	17 217 817 440,00	77	13 230 038 156,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.minrol.gov.pl (22.09.2014).

Działania PROW 2007–2013 realizowane były w ramach czterech osi priorytetowych:

Oś 1 (gospodarcza) – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego:

1. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie.
2. Ułatwianie startu młodym rolnikom.
3. Renty strukturalne.
4. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów.
5. Modernizacja gospodarstw rolnych.
6. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej.
7. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa.
8. Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności.
9. Działania informacyjne i promocyjne,
10. Grupy producentów rolnych.

Oś 2 (środowiskowa) – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich:

11. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW).
12. Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe).
13. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne.
14. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych”.

Oś 3 (społeczna) – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej:

15. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.
16. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.
17. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
18. Odnowa i rozwój wsi.

Oś 4 LEADER:

19. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju.
20. Wdrażanie projektów współpracy.
21. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.
22. Pomoc techniczna.

Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2007–2013 w Polsce jest ustawa z dnia 7 marca 2007 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich*. Szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy regulują odpowiednie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

GRUPY PRODUCENTÓW ROLNYCH W PROW 2007–2013

Wsparcie dla grup producentów rolnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 jest kontynuacją działania zapoczątkowanego w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich z lat 2004–2006.

Udzielana pomoc finansowa miała ułatwić tworzenie i funkcjonowanie grup producentów rolnych powstających w celu: dostosowania produkcji do wymogów rynkowych, wspólnego wprowadzania przez członków grupy towarów do obrotu, w tym przygotowania do sprzedaży, centralizacji sprzedaży i dostaw do odbiorców hurtowych oraz ustalania wspólnych zasad informowania o produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów i dostępności produktów.

O pomoc mogły ubiegać się grupy producentów rolnych zarejestrowane, na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. nr 88, poz. 983, z późn. zm.), które prowadzą działalność w określonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi sektorach.

Wsparcie w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (podobnie jak w ramach PROW 2004–2006) udzielano w postaci zryczałtowanej pomocy w formie rocznych rat przez okres pierwszych pięciu lat (kolejnych 12-miesięcznych okresów prowadzenia działalności przez grupę), liczonych od dnia dokonania wpisu grupy producentów rolnych do rejestru przez marszałka województwa właściwego dla miejsca siedziby grupy. Pomoc naliczana była na podstawie rocznej wartości netto przychodów ze sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy i wynosi:

- 5, 5, 4, 3 i 2% wartości produkcji sprzedanej, stanowiącej równowartość w złotych do sumy 1 000 000 euro, odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku, albo

- 2,5, 2,5, 2, 1,5 i 1,5% wartości produkcji sprzedanej, stanowiącej równowartość w złotych powyżej sumy 1 000 000 euro, odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku.

Wysokość wsparcia za dany rok działalności grupy nie mogła przekroczyć:

- w pierwszym i drugim roku – 100 000 EUR;
- w trzecim roku – 80 000 EUR;
- w czwartym roku – 60 000 EUR;
- w piątym roku – 50 000 EUR.

Wysokość wyprzedzającego finansowania nie mogła być wyższa od wysokości udziału krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z EFRROW, określonego na podstawie planowanej wielkości i wartości przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, ze względu, na które grupa została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach członków tej grupy, w pierwszym roku działalności, nie wyższej jednak niż 50 000 zł¹.

Obsługa wsparcia w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objęta Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 odbywa się w Oddziałach Regionalnych ARiMR właściwych ze względu na siedzibę grupy producentów rolnych w dwóch etapach podstawowych oraz dodatkowego nieobligatoryjnego etapu dotyczącego wyprzedzającego finansowania.

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UE W LATACH 2004–2013

W Polsce na początku listopada 2013 roku zarejestrowanych było 1256 grup producenckich (w badaniach nie bierze się pod uwagę owocowo-warzywnych). Średnio ¼ polskich organizacji produkcji rolnej znajduje się w Wielkopolsce, na drugim miejscu znajduje się woj. dolnośląskie (122 szt.), a na trzecim – kujawsko-pomorskie (119 szt.). Najmniej grup jest w Małopolsce i województwie świętokrzyskim (tabela 3).

W Polsce najwięcej jest grup zbożowo-oleistych (25,2%). Również dużo występuje organizacji skupiających producentów trzody chlewnej (19,4%) i drobiu (19%). Na Mazowszu najwięcej jest grup produkujących tuczniaki (31,3%). W dalszej kolejności są hodowcy drobiu i producenci mleka (tabela 4).

Polscy producenci rolni w ograniczonym stopniu podejmują wspólne działania na rynku, dlatego niezwykle istotne jest udostępnienie instrumentów wsparcia dla tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych. Jest to możliwe dzięki PROW 2007–2013, którego działanie 142 *Grupy producentów rolnych* jest kontynuacją działania o tej samej nazwie, zapoczątkowanego w PROW 2004–2006 (działanie 7).

¹ <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2007-2013/grupy-producentow-rolnych.html>

TABELA 3. Liczba grup producentów rolnych wpisanych do rejestru województw (stan w dniu 13.11.2013)

Województwo	Liczba grup	Liczba członków
Wielkopolskie	386	5269
Dolnośląskie	122	1548
Kujawsko-pomorskie	119	1891
Opolskie	82	888
Warmińsko-mazurskie	82	589
Zachodniopomorskie	68	533
Lubuskie	68	825
Mazowieckie	65	733
Pomorskie	64	818
Podlaskie	42	2330
Podkarpackie	38	3399
Łódzkie	34	256
Lubelskie	27	4248
Śląskie	23	162
Świętokrzyskie	18	2898
Małopolskie	18	997
Polska	1256	27384

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Boguta W. i inni.

TABELA 4. Struktura grup producentów rolnych wg branż w 2013 r. [%]

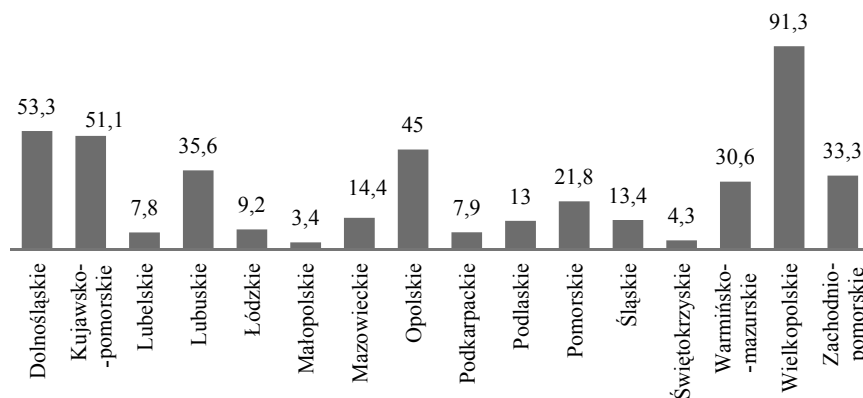
Województwo	Ziarno zbóż	Ziarno zbóż + oleiste	Oleiste	Drób	Ziemniaki	Jaja ptasie	Świnie	Bydło	Mleko	Buraki	Inne
Dolnośląskie	9,0	52,3	2,7	17,1	9,0	1,8	0,9	1,8	1,8	-	3,5
Kujawsko-pomorskie	12,0	27,3	10,3	8,5	2,6	-	19,6	6,0	4,3	5,1	4,3
Lubelskie	4,2	25,0	-	8,3	-	-	16,7	8,3	8,3	4,2	25,0
Lubuskie	5,2	19,0	8,6	44,9	-	1,7	6,9	3,4	8,6	-	1,7
Łódzkie	8,7	13,1	-	21,7	-	-	39,1	-	8,7	-	8,7
Małopolskie	7,1	21,5	-	-	-	7,1	14,3	-	-	-	50,0
Mazowieckie	2,1	6,3	-	22,8	6,3	6,3	31,3	2,1	22,8	-	-
Opolskie	18,6	32,1	21,0	13,6	2,5	1,2	7,4	-	1,2	1,2	1,2
Podkarpackie	2,9	26,5	-	20,6	-	2,9	11,8	2,9	11,8	-	20,6
Podlaskie	-	5,4	-	64,9	-	2,7	16,2	2,7	-	-	8,1
Pomorskie	5,0	43,4	5,3	6,7	10,0	-	8,3	3,3	8,3	1,7	8,3
Śląskie	-	13,1	4,3	47,9	-	4,3	17,4	4,3	8,7	-	-
Świętokrzyskie	-	5,6	-	44,4	-	-	5,6	-	16,6	5,6	22,2
Warmińsko-mazurskie	10,5	19,8	6,6	46,1	-	1,3	11,8	2,6	-	-	1,3
Wielkopolskie	6,6	13,3	5,2	7,8	1,9	0,5	42,8	8,3	9,3	1,9	2,4
Zachodniopomorskie	13,0	47,8	8,7	10,1	-	1,5	1,5	1,5	7,2	1,5	7,2
Polska	8,1	25,2	6,2	19,0	2,8	1,3	19,4	4,1	6,8	1,5	5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.minrol.gov.pl (10.02.2014).

Do 30 czerwca 2013 r. złożono 1148 wniosków o przyznanie wsparcia finansowego, wydano 1106 decyzji je przyznające, w tym 91% w ramach PROW 2007–2013 oraz wypłacono kwotę 435,5 mln zł (rysunek 1), w tym: – 24,2 mln zł dla 79 grup w ramach PROW 2004–2006, – 411,3 mln zł w ramach PROW 2007–2013 (50,2 mln zł dla 94 grup producentów z tytułu zobowiązań PROW 2004–200625 oraz 361,1 mln zł dla 816 grup z tytułu nowych zobowiązań PROW 2007–2013).

Największe kwoty wsparcia otrzymali producenci rolni zrzeszeni w grupy z województw: wielkopolskiego (91,3 mln zł), dolnośląskiego (53,3 mln zł) i kujawsko-pomorskiego (51,1 mln zł), a najmniejsze z województw: małopolskiego (3,4 mln zł), świętokrzyskiego (4,3 mln zł) i lubelskiego (7,8 mln zł) (rysunek 1).

RYSUNEK 1. Kwota wsparcia wypłaconego przez ARiMR [w mln zł] grupom producentów rolnych w ramach PROW 2004–2006 oraz PROW 2007–2013 według województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.arimr.gov.pl (25.02.2014).

Według wydanych decyzji przyznających płatność grupom producentów rolnych, wsparcie zostało udzielone głównie producentom trzody chlewnej i mięsa wieprzowego (34,5% w działaniu 7 PROW 2004–2006 oraz 18,6% w działaniu 142 PROW 2007–2013 – bez zobowiązań), a także producentom ziarna zbóż i nasion roślin oleistych (22,7% w PROW 2004–2006 i 27,2% w PROW 2007–2013). Dodatkową istotną grupę beneficjentów działania PROW 2007–2013 stanowili producenci drobiu i jego przetworów (21,2%) (rysunek 2).

RYSUNEK 2. Struktura decyzji przyznających płatność grupom producentów rolnych według rodzaju branży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.arimr.gov.pl (25.02.2014).

PODSUMOWANIE

Wejście Polski do Unii Europejskiej wymusiło konieczność zmian w rolnictwie wynikających z dostosowania do wymogów Wspólnej Polityki Rolnej. Proces integracji polskiego rolnictwa z europejskim przyspieszył dynamikę tworzenia grup producenckich.

Współcześnie idea zespołowego gospodarowania realizowana jest przez tzw. grupy producentów rolnych. Według polskiego prawodawstwa producenci rolni mogą organizować się w grupy producentów rolnych w celu dostosowania produkcji rolnej do warunków rynkowych, poprawy efektywności gospodarowania, planowania produkcji ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, koncentracji podaży oraz organizowania sprzedaży produktów rolnych, a także ochrony środowiska naturalnego.

Dynamiczny rozwój rolniczych grup producentów rolnych, i co się z tym wiąże wzrost ich udziału w rynku żywnościowym, ma znaczący wpływ na poprawę sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. Wpływ ten zauważalny jest również w procesach modernizacyjnych tych gospodarstw będących skutkiem presji, jaką wywiera konieczność integracji pionowej w rolnictwie. Już w momencie rozpowszechniania idei grupowego działania podkreślano jego rolę w ułatwieniu polskim drobnotowarowym gospodarstwom dostosowanie się do rolnictwa Unii Europejskiej, gdzie organizacje producentów rolnych istnieją od wielu lat. W tej chwili odgrywają one główną rolę na rynkach produktów rolnych.

Do zrzeszania producentów rolnych niewątpliwie zachęcają zarówno działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, jak i stosowane przez Państwo ulgi podatkowe.

Spis literatury

- CHLEBICKA A. 2008: Powstawanie grup producentów rolnych a zmienność cen, FAPA, Warszawa.
- DMOCHOWSKA H. (red.) 2011: Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2011, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.
- ŁĄCZYŃSKI A. (red.) 2012: Charakterystyka gospodarstw rolnych, Powszechny Spis Rolny 2010, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.
- MARTYNOWSKI M. 2014: Spółdzielczość wiejska jako jedna z głównych form wspólnego gospodarczego działania ludzi, Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa.
- MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI, Promocja tworzenia grup producentów rolnych, Warszawa 2011.
- NURZYŃSKA I., WILKIN J. 2012: Polska wieś 2012. Raport o stanie wsi, SCHOLAR, Warszawa.
- PARZONKO A. 2008: Sposoby współpracy doradców z rolnikami zorganizowanymi w grupy producentów rolnych, Wyd. SGGW, Warszawa.
- ZAWISZA S. 2010: Perspektywy rozwoju grup producentów rolnych – szanse i zagrożenia, Wyd. Uczelniane Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Bydgoszcz.
- <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2007-2013/grupy-producentow-rolnych.html>

FINANCIAL SUPPORT GROUP AGRICULTURAL PRODUCERS IN POLAND AFTER THE INTEGRATION WITH THE EU

Abstract. The problem of fragmentation of the agrarian Polish countryside still remains one of the key problems of Polish agriculture. This was reflected in prepared for the 2007–2013 Rural Development Program, where the issue of fragmentation of the agrarian figured as a direct or indirect cause of low agricultural productivity, low incomes for farmers, low yields, low production quality, or set-aside. One of the ideas to improve the situation in this respect is to support the formation of groups of agricultural producers. It is assumed that the horizontal integration will lead farmers to strengthen their bargaining power, and thus to improve their income. In addition, it is assumed that the cooperation between the farmers could bring a reduction of production costs and marketing, improving productivity and quality of agricultural production, and most importantly, become the basis for the creation of vertical integration.

Key words: common agricultural policy, rural development, agricultural producer groups, financing activities

